

ПРИЛОГ 4.

Табела 1. Број визуелних прегледа и узорака за лабораторијско испитивање присуства *Geosmithia morbida* и *Pityophthorus juglandis* у Републици Српској из расадника, производних засада, пољопривредних газдинстава, окућница и јавних површина на којима се узгајају биљке домаћини

Карантински штетни организми	<i>Geosmithia morbida</i>	<i>Pityophthorus juglandis</i>	Укупно
Подручје			
Република Српска	35	36	71

ПРИЛОГ 5.

Образац 1. Резултати Програма посебног надзора над присуством *Geosmithia morbida* – проузроковача рака ораха и *Pityophthorus juglandis* – ораховог поткорњака на подручју Републике Српске у 2021. години (овлашћене институције)

Ред-ни бр.	Произвођач/ власник	Регија	Општина	Врста	Мјеста узорковања / површина узорковања (ha)	Датум прегледа/узорковања	Лице које је узорковало	ХУ координате	Бр. записа	Бр. извјештаја	Резултат

Образац 2. Укупни резултати Програма посебног надзора над присуством *Geosmithia morbida* – проузроковача рака ораха и *Pityophthorus juglandis* – ораховог поткорњака на подручју Републике Српске у 2021. години

	<i>Geosmithia morbida</i>	<i>Pityophthorus juglandis</i>	Укупно
Број узорака за лабораторијску анализу			
Број позитивних узорака			
Број негативних узорака			

Након завршетка Програма посебног надзора, попуњене табеле у електронској форми потребно је доставити Министарству на имејл: mps@mps.vladars.net.

Рок за завршетак наведених послова је 10. децембар 2021. године.

1001

На основу члана 31. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, број 115/18), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРОГРАМ

**ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ
КАРАНТИНСКИ ШТЕТНОГ ОРГАНИЗМА *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* Takikawa et al. - ПРОУЗРОКОВАЧА
БАКТЕРИОЗНОГ РАКА *Actinidia* spp. НА ПОДРУЧЈУ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2021. ГОДИНИ**

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, подручје дјеловања, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* Takikawa et al. - проузроковача бактериозног рака *Actinidia* spp. на подручју Републике Српске у 2021. години.

Члан 2.

(1) Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантински штетног организма *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* - бактериозног рака *Actinidia* spp. на пољопривредним газдинствима, у производним засадама и на окућницама.

(2) Једини домаћин овог патогена је киви (*Actinidia* spp.).

(3) Посебним надзором истражују се локалитети на којима се у Републици Српској узгаја киви ради одређивања статуса истраживаног подручја за наведени организам, те утврђивања могућих путања уласка или ширења у Републици Српској.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантински штетног организма *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae* спроводи се на цијелој територији Републике Српске.

(2) Посебан надзор у производним засадама, на пољопривредним газдинствима и окућницама спроводи институције (у даљем тексту: овлашћене институције) које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за штетни организам из става 1. овог члана.

(3) Овлашћена институција припрема информационе листе са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(4) Програм посебног надзора подразумева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

(5) У случају детекције карантински штетног организма, Инспекторат предузима све неопходне радње у складу са прописима којима је регулисана ова област.

Члан 4.

Одабир локација врши се на основу познавања биологије карантински штетног организма *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae*, климатских услова за његов развој и географ-

ске дистрибуције и величине комерцијалних производних засада на којима се узгајају биљке домаћини.

Члан 5.

Подручја рада су производни засади, пољопривредна газдинства и окућнице на којима се узгаја киви, биљка домаћин *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae*.

Члан 6.

Вријеме вршења надзора одређује се на основу животног циклуса штетног организма и фенологије биљке домаћина, а врши се у складу са међународно признатим и валидним дијагностичким методама.

Члан 7.

(1) Визуелни прегледи и узимање службених узорак врши се током сезоне раста биљке домаћина, када су симптоми видљиви.

(2) Визуелне прегледе и узимање службених узорак врше овлашћене институције уз присуство запослених у Министарству, који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди, а који одређују локацију и засад за узимање узорак.

(3) Ток визуелног прегледа и начин узорковања наведен је у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио.

(4) Мониторинг зависи од географског положаја и врши се:

1) у производним засадама *Actinidia* spp., придајући посебну пажњу биљкама поријеклом из Француске, Грчке, Италије, Словеније и Македоније, гдје је присутна ова бактерија,

2) на кивију који се узгаја на окућницама.

(5) Биљка домаћин прегледа се појединачно, а при узимању узорак детаљно се описује мјесто узорковања са обавезним уношењем GPS позиције, те се то наводи у Записнику о узимању узорак и пријави узорак, који се налази у Прилогу 2. овог програма и чини његов саставни дио.

Члан 8.

Број визуелних прегледа и узорак за лабораторијско испитивање присуства карантински штетног организма *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae*, који врши овлашћена институција, прописан је у Табели 1. из Прилога 3. овог програма, који чини његов саставни дио, а детаљан приказ броја узорак биће дефинисан уговором о условима за реализацију и коришћење средстава за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 9.

(1) Лабораторијска испитивања узорак врше се у складу са међународно признатим и валидним дијагностичким методама EPPO Diagnostic 7/120 (1): *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae*, Bulletin OEPP/EPPO Bulletin, 44 (3), 360-375.

(2) Лабораторијски извјештаји, осим резултата анализа, садрже и методе по којима је вршена детекција.

Члан 10.

(1) Локације узорковања и визуелних прегледа уносе се у Фито-Гис апликацију.

(2) На основу резултата спровођења овог програма, узорковања и извјештаја из лабораторија, овлашћене институције дужне су да израде карту извршених узорковања и визуелних прегледа и карту локација са позитивним узорцима користећи Фито-Гис апликацију.

(3) Овлашћене институције сачињавају списак GPS локација у XY координатном систему на Обрасцу 1, који се налази у Прилогу 4. овог програма и чини његов саставни дио.

(4) Овлашћене институције достављају Министарству карте из става 2. овог члана и списак GPS локација из става 3. овог члана у електронском облику.

Члан 11.

(1) Рок за узимање узорак из производних засада, пољопривредних газдинстава и окућница, те достављање узорак овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа јесте 1. децембар 2021. године.

(2) Коначни извјештај о спроведеном програму и карте из члана 11. став 2. овог програма достављају се Министарству до 10. децембра 2021. године.

(3) Вршиоци посебног надзора благовремено извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања штетног организма који је предмет посебног надзора.

Члан 12.

Резултати овог програма воде се и достављају Министарству на Обрасцу 1, који се налазе у Прилогу 4. овог програма.

Члан 13.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2021. години - право на подстицајна средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 14.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12.03.3-330-1279/21
24. маја 2021. године
Бањалука

Министар,
Др **Борис Пашалић**, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Ток визуелног прегледа и начин узорковања

1.1. Визуелни прегледи

Визуелни прегледи спроводе се у близини мјеста производње током периода вегетације са оптималним периодом током раног прољећа, љета, јесени или топлијих зимских дана. Приликом визуелног прегледа потребно је обратити пажњу на следеће симптоме:

- на стаблу и гранама током раног прољећа, јесени или топлијих зимских дана долази до појаве карактеристичних симптома у виду црвенкастих лезија или рак-рана, испод којих ткиво поприма смеђу боју и постаје некротично, а захваћени дрвенасти дијелови биљке изгледају "стакласто" и влажно. На таквим ракуранама или лезијама често се ствара смоласти ексудат црвене боје код кивија зеленога плода (*A. deliciosa*), а на кивију жутога плода (*A. chinensis*) може бити црвенкаст или бјеличаст. У прољеће на мањим лезијама такође могу бити видљиве црвене или бјеличaste капљице ексудата;

- на листовима се појављују ситне полигоналне пјеге, најчешће окружене хлоротичним рубом или прстеном, а током прољећа се повећавају и спајају;

- након избијања изданак у прољеће на зараженим биљкама долази до увенућа, а испод коре уочљиве су смеђе до црвенкасте некрозе. На зараженим издацима који вену листови попримају смеђу или сиву боју, суше се и увијају;

- заражени цвјетни пупољци попримају смеђу боју и суше се, а у периодима високе влажности ваздуха и на њима се могу појавити бјеличaste капљице (ексудат);

- на зараженим цвјетовима чашнице или латике такође попримају смеђу боју, након чега се цвјетови суше;

- током касног прољећа или љета заражене биљке препознају се по увелим издацима са сувим, увијеним листовима. Ако је до увенућа изданак дошло након заметања плодова, на таквим биљкама могу се видјети смежурани плодови;

- услед заразе може доћи и до сушења читаве биљке.

1.2. Узорковање за лабораторијско тестирање

- Узимање узорак за лабораторијско тестирање потребно је вршити истовремено са визуелним прегледима, у периоду вегетације.

Узорковање симптоматичних биљака врши се у периоду испољавања симптома, од почетка прољећа, љета, јесени или топлијих зимских дана.

- Пожељно би било да се узорци са симптомима за лабораторијско тестирање на присуство проузроковача бактеријског рака састоје од изданак (са видним лезијама и рак-ранама), листови (са

Након завршетка Програма посебног надзора, попуњене табеле у електронском облику потребно је доставити Министарству на имејл адресу: mps@mps.vladars.net.

Рок за завршетак наведених послова је 10. децембар 2021. године.

1002

На основу члана 31. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", број 115/18), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРОГРАМ

ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ НЕМАТОДА У БИЉНОЈ ПРОИЗВОДЊИ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2021. ГОДИНИ

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, подручје дјеловања, субјекти који их спроводе, извори и начин обезбјеђивања и коришћења средстава, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством нематода у биљној производњи у Републици Српској у 2021. години.

Члан 2.

(1) Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства нематода на мјестима производње садног материјала, у производним засадима биљака домаћина, увозним пошиљкама, те мјестима промета садног материјала и сјемена.

(2) Предмет праћења су нематодне вектори вируса фамилије Longidoridae, стабљикина нематода *Ditylenchus dipsaci*, јабукина нематода *Meloidogyne mali* и врсте нематода *Meloidogyne incognita* M. javanica, M. hapla, M. arenaria, *Pratylenchus penetrans* и *P. vulnus*.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради утврђивања присуства нематода у биљној производњи спроводи се на граничним прелазима и на цијелој територији Републике Српске.

(2) Посебан надзор и мјере надзора на граничним прелазима и на мјестима промета сјемена и садног материјала спроводи Републичка управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат).

(3) Институције које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за штетни организам из члана 2. став 2. овог правилника (у даљем тексту: овлашћене институције) спроводе посебан надзор у регистрованим расадницима и производним засадима.

(4) Овлашћена институција припрема информационе латке са стручним саветима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(5) Програм посебног надзора подразумијева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

(6) Увозне пошиљке које су обухваћене мониторингом не задржавају се на граничном прелазу, те за њих фитосанитарни инспектор издаје рјешење о забрани промета до добијања резултата лабораторијских анализа.

(7) У случају детекције карантинског штетног организма, Инспекторат предузима све неопходне радње у складу са прописима којима је регулисана ова област.

Члан 4.

(1) Најважније биљке домаћини нематода вектора вируса фамилије Longidoridae су: *Rubus idaeus* (малина), *Rubus fruticosus* (купина), *Malus domestica* (јабука), *Prunus domestica* (шљива), *Prunus persica* (бресква), *Prunus avium* (трешња), *Vitis vinifera* (винова лоза), *sp. Vaccinium myrtillus* (боровница) и друге.

(2) Најважније биљке домаћини стабљикине нематодне *Ditylenchus dipsaci* су: *Allium cepa* L. - црвени лук, *Allium sativum* L. - бијели лук, *Allium porrum* - празилук, *Avena sativa* - зоб, *Begonia* spp. - бегонија, *Beta vulgaris* var. *saccharifera* - шећерна репа, *Cannabis sativa* - конопља, *Fragaria ananassa* - јагода, *Gladiolus* spp. - гладиоле, *Hyacinthus orientalis* - зумбул, *Medicago sativa* - луцерка, *Narcissus* spp. - нарцис, *Nicotiana tabacum* - дукан, *Phaseolus vulgare* - пасуљ, *Pisum sativum* - грашак, *Secale cereale* - рижа, *Solanum tuberosum* - кромпир, *Trifolium pratense* - црвена дјетелина, *Trifolium repens* - дјетелина, *Tulipa* spp. - тупипани, *Vicia faba* - боб, *Zea mays* - кукуруз и друге.

(3) Најважније биљке домаћини јабукине нематодне *Meloidogyne mali* су: јабука и њене подлоге (*Malus domestica*, *M. pumila*, *M. prunifolia*), дуд (*Morus alba*, *M. bombycis*) и бријестови (*Ulmus chenmoui*, *U. glabra*).

(4) Биљке домаћини врста *Meloidogyne incognita* M. javanica, M. hapla, M. arenaria, *Pratylenchus penetrans* и *P. vulnus* су воћне врсте чије се саднице производе у расадницима.

Члан 5.

Одабир локација за спровођење овог програма врши се на основу биологије штетног организма, климатских услова за његов развој, географске дистрибуције и величине површина на којима су заступљене биљне врсте биљки домаћина.

Члан 6.

Подручја рада су мјеста уласка пошиљки биљака домаћина у Републику Српску, регистровани расадници биљака домаћина, производни засади биљака домаћина, као и мјеста унутрашњег промета.

Члан 7.

(1) Узимање службених узорака за лабораторијско тестирање стабљикине нематодне врши се током сезоне раста биљака домаћина, када су симптоми видљиви, а узорковање на остале нематодне врсте врши се током цијеле године.

(2) Узорковање у расадницима врши се на крају вегетационог периода гајених биљака које су предкултура у процесу производње садног материјала.

(3) Узимање службених узорака врше овлашћене институције уз присуство запослених у Министарству, који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди, а који одређују локацију и засад за узимање узорака.

(4) Мониторинг над присуством штетних организама зависи од врсте биљке домаћина и географског положаја.

(5) При опису мјеста узимања узорака обавезно се детаљно описује мјесто узорковања са обавезним уношењем GPS позиције, те се сви подаци уносе у образац Записника о узимању узорака и пријаву узорака, који се налазе у Прилогу 3. овог програма и чини његов саставни дио.

Члан 8.

(1) Број узорака за лабораторијско испитивање присуства нематода из регистрованих расадника и производних